

Riksbankens Företagsundersökning

På väg mot det "nya normala"?

September 2020

Riksbankens företagsundersökning i september 2020¹

Konjunkturläget har gradvis förbättrats för de svenska storföretagen efter det stora fallet i efterfrågan i våras. Företagen ser ljusare på konjunkturen framöver, men det finns en oro för en andra pandemivåg med nya restriktioner.

För många företag har efterfrågan ökat snabbare än förväntat. Men kapacitetsutnyttjande inom industrin är överlag fortsatt lägre än innan pandemin. Och trots viss återhämtning är situationen fortfarande svår för de branscher där efterfrågan varit som svagast under pandemin, till exempel restaurang-, hotell- och resebranschen. De svenska storföretagen tror generellt att det kommer att dröja länge innan man är tillbaka i ett ekonomiskt läge som liknar det som rådde innan pandemin.

Pandemin har initierat och påskyndat beteendeförändringar hos hushållen, som till exempel hur vi handlar, arbetar och möts, och detta väntas leda till bestående förändringar i efterfrågan. Flera av företagen kallar det nya tillståndet i ekonomin för det "nya normala". De tekniska förutsättningarna för denna omställning har funnits där sedan länge, men pandemin har gjort att företagen behöver ställa om sina verksamheter för att kunna möta en ny efterfrågan.

Pandemin har även gett insikter om att industrins nuvarande försörjningskedjor, det vill säga lokaliseringen av underleverantörer och nödvändig logistik därtill, kanske inte är de mest tillförlitliga. Pandemin kan därför resultera i en omställning mot bland annat mer närliggande underleverantörer. Det genomförs också personal- och organisationsförändringar, som inte enbart beror på pandemikrisen, utan kan vara mer av långsiktig och strategisk karaktär.

I våras, när osäkerheten var som störst, pausade många företag sina investeringsplaner. Många har nu återupptagits, om än i något modifierad form. Investeringar i forskning och utveckling samt i ny teknik prioriteras.

Storföretagen har fått lättare att finansiera sig sedan i våras. De har god tillgång till likviditet och finansieringsvillkoren upplevs som gynnsamma. Företagen i de branscher som drabbats hårdast av pandemin har det fortsatt tufft med finansieringen, även om deras finansieringsvillkor lättat något under senare tid.

Företagen är i allmänhet positiva till de statliga stöd som infördes till följd av pandemikrisen, oavsett om de nyttjat dem eller inte. Inom vissa branscher behövs stöden, men överlag anses inte behovet vara lika stort idag som i början av pandemin.

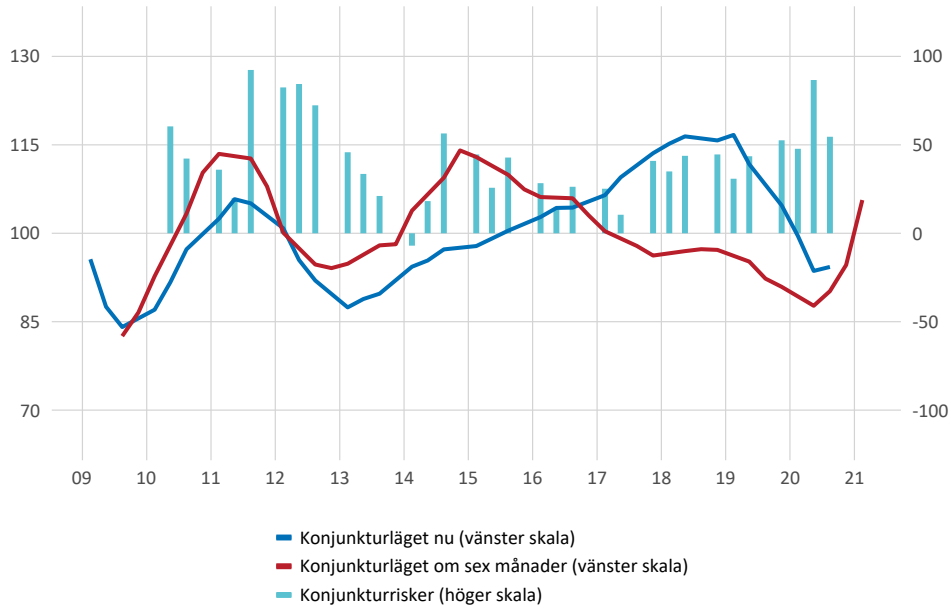
¹ Riksbanken intervjuar regelbundet de största företagen inom industri-, bygg-, handels- och delar av tjänstesektorn. Normalt sker detta genom besöksintervjuer tre gånger per år, men med anledning av pandemin har Riksbanken genomfört fem extra intervjuomgångar i huvudsak per telefon i mars, april och juni. I Riksbankens företagsundersökning 22-29 september genomfördes intervjuer via telefon/webbaserade tjänster med representanter för 57 företag med totalt cirka 320 000 anställda i Sverige. Även representanter för olika branschorganisationer intervjuades under den aktuella perioden.

”Långsamt på väg mot återhämtning”

Konjunkturläget har gradvis förbättrats sedan i våras i takt med att efterfrågan ökat. Botten nåddes enligt flera företag under andra kvartalet och därefter ”har det gått allt bättre månad för månad”. Återhämtningen bedöms hålla i sig och leda till ett bättre konjunkturläge framöver, se diagram 1. Styrkan och varaktigheten i återhämtningen är dock osäker. En företagsledare säger att det är: ”jättesvårt att sja om framtiden i det här läget”.

Diagram 1. Konjunkturläge och konjunkturrisiker

Viktade indextal (vänster skala) och viktade nettotal (höger skala)

Anm. De viktade indextalen visar ett standardiserat värde (medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10) av nettotalen för de företag som anger att konjunkturläget för närvarande är bra eller dåligt och de som anger att konjunkturläget om sex månader kommer att vara bättre eller sämre. Den röda linjen, konjunkturläget om sex månader, är framflyttad två kvartal. Serierna för konjunkturläget är utjämnade med ett glidande medelvärde baserat på tre observationer. Staplarna visar de viktade nettotalen för de företag som anger att riskerna för konjunkturutvecklingen just nu är större respektive mindre än normalt. Undersökningen genomförs tre gånger per år, vilket innebär att det endast finns observationer för tre kvartal varje år i diagrammet. För 2020 och för åren innan 2017 visas observationerna för de tre första kvartalen varje år. Under åren 2017-2019 finns det observationer för de två första kvartalen och för det sista kvartalet varje år i diagrammet.

”Det är väldigt osäkert nu”

Riskerna för att konjunkturutvecklingen ska försämrats upplevs ha minskat sedan undersökningen i maj, se diagram 1. Fler företag bedömer nu att riskerna för en sämre konjunkturutveckling är normala, men fortfarande upplever en majoritet av företagen att riskerna är större än normalt.

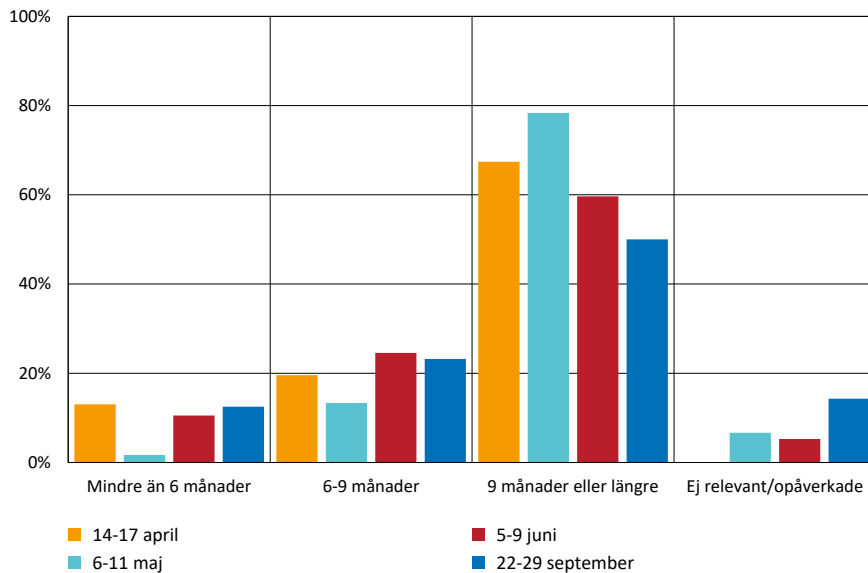
Utvecklingen av pandemin är den enskilt största risken framöver. Företagen är framför allt oroliga för att det ska komma en andra pandemivåg med nya restriktioner och nedstängningar som i sin tur leder till produktionsstörningar och dämpad efterfrågan. Om arbetslösheten fortsätter att öka är också det något som kan minska konsumtionen framöver. Industriföretagen oroar sig även för att återhämtningen ska hämmas av flaskhalsar hos underleverantörer som inte förmår att öka sin produktion i den takt som efterfrågan kräver.

En återgång till det normala dröjer ...

Pandemin har påverkat företag i alla sektorer, men i olika utsträckning. Några branscher har gynnats eller har varit ganska opåverkade av pandemin, till exempel livsmedelsindustrin, dagligvaruhandeln och byggbranschen. Ju längre tid pandemin har pågått, desto fler företag har börjat göra mer optimistiska bedömningar av hur lång tid det kommer att ta innan det ekonomiska läget är tillbaka till något som liknar ett normalläge. Men majoriteten av företagen bedömer fortfarande att det kommer att dröja nio månader eller längre innan man är tillbaka i en situation som motsvarar läget före pandemin, se diagram 2. De företag som har drabbats hårdast av krisen, till exempel företag inom hotell-, restaurang- och resebranschen, är också de som tror att det tar längst tid att komma tillbaka. Vissa av företagen tror att det dröjer ända till 2024.

Diagram 2. När är den ekonomiska situationen för ert företag tillbaka i ett läge jämförbart med det som rådde innan utbrottet av coronaviruset?

Andel företag

Anm. Samtliga företag.

... men det kommer att handla om det ”nya normala”

Flera företag funderar på vilka mer bestående effekter på samhället och ekonomin som pandemin kommer att innebära och vad som kommer att bli det ”nya normala”. Pandemin har skyndat på en utveckling som redan var på gång, där handel och möten i allt större utsträckning sker digitalt. Flera av de beteendeförändringar som pandemin har tvingat fram, som till exempel i hur vi handlar, hur vi arbetar och hur vi möts, bedöms kunna bli bestående. Företagen fokuserar därför på hur efterfrågan på de varor och tjänster som de erbjuder kommer att se ut efter pandemin. Tekniken för den omställning som sker nu har funnits i flera år, men det är först nu, i samband med de förändringar i efterfrågan som pandemin inneburit, som det har blivit aktuellt för företagen att ställa om sina verksamheter.

Industriföretagen påpekar att de ser över försörjningskedjorna, det vill säga lokaliseringen av underleverantörer och nödvändig logistik därtill. Men det kan ta flera år att förändra dessa. Tidigare var det kostnadsskäl som främst bestämde utformningen av försörjningskedjorna. Pandemin har dock visat hur kostsamt det är när dessa bryts och andra överväganden kan därför behöva göras. ”Dual-sourcing”, det vill säga att man har minst två underleverantörer för varje komponent, är en metod att hantera sådana problem. Pandemin har även visat att det är en stor fördel om industriföretagens och underleverantörernas produktionsanläggningar ligger nära varandra.

Finansieringssituationen har förbättrats

Företagen har generellt sett fått lättare att finansiera sig sedan i våras. Industriföretagen talar om en normalisering på de finansiella marknaderna, där tillgången på likviditet är god och lånevillkoren är gynnsamma. Centralbankernas låga styrräntor och fortsatta tillgångsköp samt dämpade förväntningar på räntehöjningar har bidragit till lägre räntekostnader på värdepappersmarknaderna. En företagsledare säger att det är ”rekordbilligt att låna på obligationsmarknaderna”. Även om lånevillkoren hos bankerna inte anses vara lika fördelaktiga som villkoren på värdepappersmarknaderna så upplevs de ändå vara tillräckligt förmånliga.

Under våren var likviditeten särskilt ansträngd för de branscher där efterfrågan var som svagast till följd av pandemin, till exempel konfektionshandeln, restaurang-, hotell- och resebranschen. En del av företagen i dessa branscher har löst finansieringen genom att skjuta på investeringar eller genom kapitaltillskott från ägare, och behöver således inte någon extern finansiering. Andra företag i dessa branscher, som i våras upplevde att det var svårt att få lån från bankerna, uppger att bankerna är något mer villiga att låna ut till dem nu än tidigare.

”Vi ser positivt på de statliga stöden som erbjudits”

Företagen är generellt positiva till de olika statliga stöden som infördes till följd av pandemikrisen, oavsett om de nyttjat dem eller inte.² Stöden anses ha varit nödvändiga för att hålla igång normalt sett lönsamma verksamheter under det inledande skedet av krisen, men även för att generellt hålla efterfrågan uppe i den svenska ekonomin. Flera företag är nöjda med de åtgärder som Riksbanken har vidtagit, vilket bland annat återspeglas i citatet: ”Det var bra av Riksbanken att gå in och lugna marknaderna”.

Flera upplever dock att regelverken för flera av de ansökningsbara stöden har varit otydliga. En företagsledare säger: ”mitt i krisen tyckte man att det var ganska omständligt och komplicerat”. Men man påpekar samtidigt att det inte är särskilt förvånande att regelverken inte var helt genomarbetade med tanke på att stöden behövde sättas in snabbt under pandemin. Några medelstora företag riktar kritik mot att stöden i huvudsak har varit utformade för att gynna de stora företagen. En respondent tar också upp risken för att de statliga stöden håller igång företag som redan hade problem att klara sig när de gick in i krisen: ”Det finns risk för att det snedvrider konkurrensen när riktigt dåliga företag får väldigt mycket bidrag”.

De generella stöden, som det ökade statliga sjuklöneansvaret och de sänkta arbetsgivaravgifterna, anses av företagen vara betydelsefulla för deras verksamhet. De ansökningsbara stöden har företagen nyttjat i varierande grad. Stöd som många företag har ansökt om är avtal om korttidspermitteringar, anstånd med skattebetalningar, omställningsstöd samt EKN:s och SEK:s lånegarantier. Inom vissa branscher behövs de statliga stöden fortfarande, men överlag anses inte behovet av dem vara lika stort idag som i början av pandemin.

² De statliga stöden omfattar bland annat ökat statligt sjuklöneansvar, anstånd med skattebetalningar, stöd vid permitteringar, omställningsstöd, sänkta arbetsgivaravgifter, rabatt på hyreskostnader, lån och garantier från ALMI, Exportkreditnämnden (EKN), Svensk Exportkredit (SEK) och Riksgälden, samt Riksbankens olika åtgärder. För de flesta av stöden gäller att företagen aktivt måste ansöka för att få tillgång till dem. Detta gäller dock inte för till exempel det ökade statliga sjuklöneansvaret och de sänkta arbetsgivaravgifterna som är generella statliga stöd och som alltså gäller för samtliga företag som betalar sjuklöner och arbetsgivaravgifter för sina anställda. Även Riksbankens olika åtgärder är generella stöd som påverkar samtliga företag.

”Vi drar inte ned på någonting som äventyrar framtiden”

Den osäkerhet som pandemin skapade ledde till att flera företag under våren pausade sina investeringsplaner och avvaktade med att ta beslut om nya investeringar. Flera industriföretag lyfter dock fram att investeringarna ofta är långsiktiga och att ledtiden för att ändra ett tidigare beslut är lång. Investeringar i forskning och utveckling samt i ny teknik går inte att avvakta med eftersom konkurrensen är hård. De prioriteras generellt oavsett konjunkturen. Under våren valde man i stort sett att bara genomföra redan beslutade investeringar, eftersom dessa ansågs för kostsamma att dra tillbaka. Investeringar i nödvändigt underhåll genomfördes också, även om bristen på utländsk arbetskraft på grund av reserestriktionerna gjorde att vissa av dem också fick skjutas fram.

De flesta av industriföretagen har idag gått tillbaka till sina tidigare investeringsplaner, om än i något modifierad form. Men många företag inom framför allt handeln och tjänstesektorn är fortsatt avvaktande till nya investeringar. E-handeln, som ökat explosionsartat under pandemin, prioriteras dock av handelsföretagen och kräver också fortsatta investeringar för att den ska kunna bli mer lönsam.

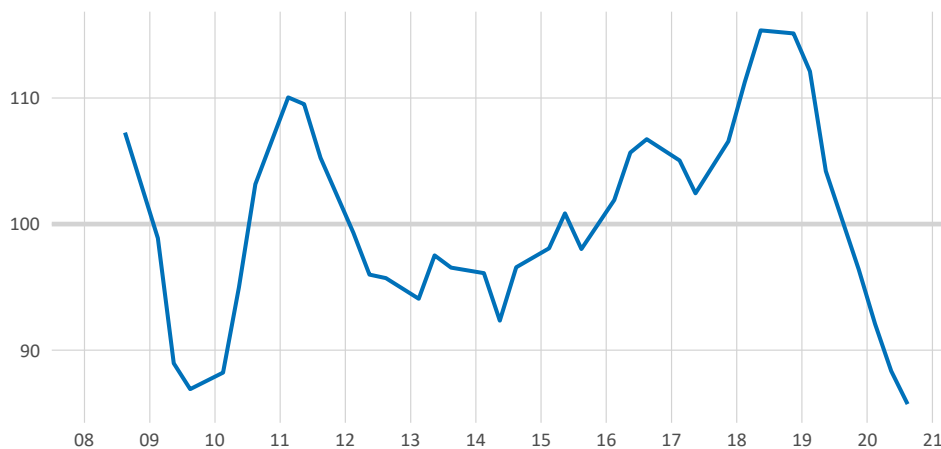
Personalbemanning: ”Det pågår ett kompetensskifte och det drivs snabbare nu”

Efter den initiala hanteringen av pandemikrisen har många företag satsat på kostnadsbesparingar och olika effektivitetshöjande åtgärder. De har använt sig av åtgärder som varsel, uppsägningar, korttidspermitteringar och anställningsstopp och detta har inneburit personalneddragningar i varierande grad inom de flesta sektorer. Men företagen säger att en del av dessa personalförändringar, även kan ses som en del av en långsiktig och strategisk plan för deras framtida organisation och bemanning. En företagsledare uttrycker det som att pandemin ger möjlighet till ”ett omtänk i organisationsstrukturen”. Flera företag talar också om ett kompetensskifte som har påskyndats av pandemikrisen.

Bristen på arbetskraft har fallit sedan början av 2019, se diagram 3. Den började således minska redan innan pandemiutbrottet. Även bristen på specialister har minskat, men betydligt mindre än vad den allmänna bristen på arbetskraft har gjort.

Diagram 3. Allmän brist på arbetskraft

Viktade indextal

Anm. De viktade indextalen visar ett standardiserat värde (medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10) av nettotalen för de företag som svarar ja respektive nej på frågan om det råder en allmän brist på arbetskraft. Serien är utjämnad med ett glidande medelvärde baserat på tre observationer. Brott i serien 2017:1 då frågan om brist på arbetskraft delades upp i två frågor; allmän brist på arbetskraft och brist på specialister.

Olika syn på konjunkturen på sektor- och branschnivå

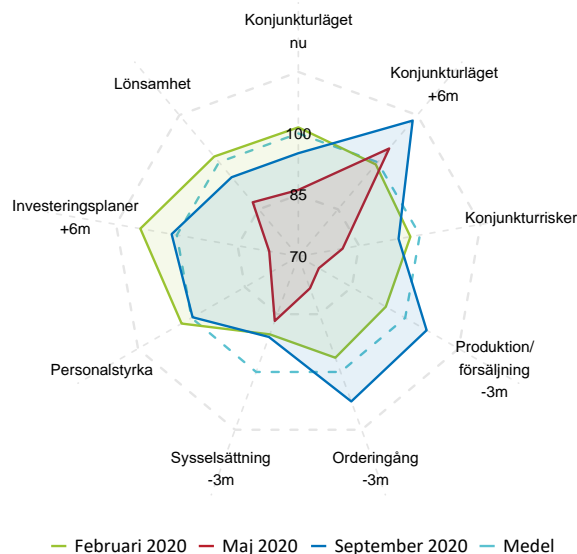
Företagens samlade svar indikerar att deras ekonomiska läge har förbättrats väsentligt sedan i maj, se diagram 4. Förbättringen sker dock från en djup svacka, vilken beror på den minskade efterfrågan som följde av pandemin. Bedömningen av konjunkturen är dock fortsatt sämre än i februari, innan pandemin bröt ut. Synen på konjunkturutvecklingen skiljer sig åt mellan olika sektorer och delbranscher. Nedan beskrivs därför företagens syn på konjunkturen på en mer disaggregerad nivå.

Inom delar av tillverkningsindustrin minskade efterfrågan kraftigt under våren. Konjunkturen har dock gradvis återhämtat sig sedan dess. Byggkonjunkturen var på nedgång redan innan pandemin och även om byggbranschen än så länge varit relativt opåverkad av pandemin, så ser de i nuläget inte samma orderingång som de tidigare har haft.

För de konsumentnära tjänstebranscherna är konjunkturen överlag mycket dåligt. Det talas om ett fortsatt kritiskt läge och flera kämpar för sin överlevnad. De företagsnära tjänstebranscherna ser ljusare på konjunkturen. De påverkas dock i stor utsträckning av konjunkturutvecklingen i andra branscher. Efterfrågebortfallet inom tillverkningsindustrin har till exempel varit kännbart för flera av dem. Konjunkturen för handeln är splittrat. Dagligvaruhandeln har en god efterfrågan, medan den är klart sämre för parthandeln och delar av sällanköpshandeln.

Diagram 4. Företagens samlade svarsmönster

Viktade indextal

Anm. Svaren på frågorna är utplacerade längs "ekrar" i diagrammet där ett indextal närmare mitten är sämre. Ökade konjunkturriser, för stora lager och för stor personalstyrka i förhållande till efterfrågan/produktion antas här vara försämringar och innebär därmed lägre indextal. De historiska genomsnitten är beräknade från det datum då den aktuella frågan började ställas. Beteckningarna -3m / +6m betyder de senaste tre månaderna respektive de kommande sex månaderna.

"Det är bättre än man kunde tro – farhågorna har inte slagit in"

Konjunkturen inom **tillverkningsindustrin** bedöms fortfarande vara dåligt, men efterfrågan har sedan i våras gradvis förbättrats och återhämtningen har för flera företag gått snabbare än förväntat. En företagsledare säger: "Det som en gång i tiden var nattsvart är nu ganska bra". Det finns heller inga produktionsstörningar att tala om längre.

Den globala efterfrågan ökar i takt med återhämtningen och följer i pandemins spår. Exporterande industriföretag i flera olika delbranscher rapporterar om en stark efterfrågan från Kina, som även har kompensert för en lite svagare efterfrågan från Europa. Men "det finns tecken på att Europa börjar dra lite mer", framför allt gäller det Tyskland. Efterfrågan

från södra Europa är fortsatt dämpad. Sydamerika är hårt drabbad av pandemin, vilket reflekteras i en svag efterfrågan därifrån. Skogsindustrin rapporterar om en stark efterfrågan från USA.

I kontrast till de större industriföretagens bedömning, är mindre underleverantörer mer pessimistiska i sin syn på läget. De ser ett tuffare konjunkturläge, där orderingång och produktionsvolymerna inte kommit tillbaka till vad de var innan pandemin. En respondent menar att "man får inte bli förblindad av bara det som händer i Sverige". I till exempel Europa är läget tuffare än i Sverige, och där finns en oro för att efterfrågan kommer att vika ned igen från en redan svag återhämtning. Kapacitetsutnyttjandet inom delar av tillverkningsindustrin är fortfarande lägre än innan pandemin. En företagsledare säger att orderingången "studsar inte tillbaka lika snabbt som den föll". Styrkan och varaktigheten i återhämtningen är också svårbedömt, då det är svårt att avgöra hur stor andel av efterfrågeökningen som är temporär och enbart beror på "catch-up"-effekter från tidigare efterfrågebortfall och produktionsstörningar. Det finns därför en risk att uppgången i efterfrågan kommer att dämpas längre fram.

"Byggkonjunkturen vek av nedåt före pandemiutbrottet"

Läget för byggkonjunkturen beskrivs av **byggbolagen** som tillfredställande, men flera påtalar också att det gränsar till dåligt. Det är en nedgång från den starka högkonjunktur som präglade branschen under perioden 2016-2019. Byggkonjunkturen vek av nedåt redan under andra halvåret 2019. Även om byggbolagen anser att deras verksamhet hittills har varit ganska opåverkad av pandemin, tror de ändå att pandemin kan ha bidragit till att förstärka nedgången av byggkonjunkturen. Konjunkturläget inom branschen bedöms sammantaget förbättras om sex månader.

"Generellt är efterfrågan bättre för offentligt byggande än för kommersiellt/privat byggande"

Generellt beskriver **byggbolagen** efterfrågan från offentliga kunder som god, medan efterfrågan från privata kunder är dålig. Tudelningen beskrivs väl av citatet: "Hotell, kontor, parkeringsgarage och handel går dåligt. Logistik, sjukhus och äldreboende går bättre". Anläggningar och infrastruktur beskrivs som ett stabilt segment där efterfrågan hålls uppe av offentliga investeringar.

Efterfrågan på bostäder har gått ned, och detta sedan en tid innan pandemiutbrottet. När orderingången minskade började flera av byggbolagen investera i egna bostadsprojekt, både hyresrätter och bostadsrätter, som de tror kommer att bli lönsamma. Men det handlar också om att hålla igång byggandet och inte tappa värdefull kompetens. Av samma anledning investerar byggbolagen även i andra potentiellt lönsamma projekt som till exempel skolor och äldreboende.

De konsumentnära tjänsteföretagen: "Vi är fortfarande i ett väldigt kritiskt läge"

Situationen är fortfarande ansträngd för **hotell-, restaurang- och reseföretag**. En företagsledare säger: "Det är superkatastrof, är dåligt verkligen det sämsta svarsalternativet?" För hotell- och restaurangföretagen har försäljningsnivåerna dock ökat från bottenivåerna i våras. Försäljningen av resor ökade under sommaren från väldigt låga nivåer, men har därefter fallit tillbaka igen till i stort sett samma låga nivåer som i våras. Citat som "Kunderna vill inte resa även om de får resa" och "Resandet kommer att komma igång igen, det gäller att vi kan överleva fram till dess" speglar det rådande läget väl. Även om osäkerheten är stor så tror man dock att efterfrågan ökar gradvis på längre sikt, men den tron

vilar bland annat på antaganden om att ett vaccin blir snabbt tillgängligt och att inga nya restriktioner införs.

De företagsnära tjänstebranscherna är överlag mer optimistiska

Transportbranschen ser ett tillfredsställande konjunkturläge och deras transportvolymerna närmar sig nivåerna innan pandemin. Men e-handeln har skapat förändringar i handelsmönstren och detta påverkar deras verksamhet. Containertrafiken i hamnarna har klarat sig relativt väl under pandemin, även om godsvolymer inte är tillbaka på samma nivåer som före pandemin.

Företag inom **bemanningsbranschen** stödjer bilden av en god efterfrågan på logistik-tjänster. Efterfrågan inom andra segment, som tillverkningsindustrin och särskilt fordonsindustrin, har dock sjunkit kraftigt. Bedömningen är att det kommer att dröja innan efterfrågan på bemanningstjänster återhämtar sig.

Inom **konsultbranschen** är synen på konjunkturutvecklingen blandad, men överlag är konsulterna nöjda med det rådande konjunkturläget. Framför allt IT-konsulterna är optimistiska och ser framför sig en ökad efterfrågan på deras tjänster.

Handeln: "Försäljningen går åt rätt håll"

Det är stora skillnader mellan olika delar av parti- och detaljhandeln. Särskilt för företag inom partihandeln – som bland annat levererar varor till hotell och restauranger – är konjunkturen fortsatt dålig. **Dagligvaruhandeln** upplever däremot ett gott konjunkturläge och ser att hushållen lagar och äter mer mat hemma, vilket gynnar försäljningen. E-handeln har fått en ordentlig skjuts av pandemin och försäljningen via denna kanal ökar tydligt.

För **sällanköpshandeln** är konjunkturbilden splittrad. Flera delbranscher, som diverse-, hemelektronik-, sport-, möbel- och heminredningshandeln, upplever ett gott konjunkturläge. Försäljningen har gynnats av att fler är hemma och har tid att röra på sig och pyssla hemma samt av att få rest utomlands i sommar och många i stället konsumerat i Sverige.

Klädhandeln har däremot drabbats hårt under pandemin, och upplever en fortsatt svag efterfrågan. Vi behöver inte köpa så mycket kläder när vi inte rör oss ute i samhället i samma utsträckning som tidigare. Bygghandeln rapporterar om en stark försäljning till hushållen, men en svagare sådan till byggbranschen. En företagsledare lyfter fram att "konsumentförsäljningen har gått jättestarkt i hela Byggsverige".

"E-handeln har ökat explosionsartat under pandemin"

E-handeln har fått extra skjuts under pandemin och det gäller för samtliga delbranscher inom handeln. En företagsledare uttrycker det som "Covid har tryckt på spola-fram-knappen" med tanke på att e-handeln har varit en underutnyttjad kanal trots all den nya teknik som finns tillgänglig. Inom dagligvaruhandeln fortsätter man att bygga ut e-handeln, även om den hittills inte varit särskilt lönsam: "Den dagen vi har tio procent av vår försäljning online hoppas jag verkligen att vi har bättre marginaler", poängterar en företagsledare. En annan aktör inom dagligvaruhandeln berättar att deras tillväxt i e-handeln var dalande innan pandemin, och är tveksam till om all e-handel blir kvar när pandemin väl ebbar ut.

Även i övriga branscher har e-handeln vuxit snabbt under pandemin. Företagen behöver nu arbeta mycket med att effektivisera e-handeln. Ett företag inom elektronikhandeln konstaterar att e-handeln är den kanal där företaget har lägst marginaler, så när försäljningen flyttar från fysisk butik till internet så minskar marginalerna. Inom lågprishandeln anses det svårt att få lönsamhet i e-handeln, även om man även där sett en ökad e-handelsförsäljning under pandemin, delvis driven av äldre kunder som har undvikit de fysiska butikerna.

”Vi har haft en prisstrategi, men behöver veta vart pandemin tar vägen”

På ett års sikt förväntar sig företag inom framför allt dagligvaruhandeln höjda försäljningspriser, men prisökningstakten väntas framöver vara lägre än vad den har varit hittills i år. Företagen i de övriga delbranscherna inom handeln bedömer att försäljningspriserna kommer att vara oförändrade eller lägre om ett år. Flera företag lyfter fram kronans utveckling som en viktig faktor bakom prissättningen. Kronförstärkningen mot dollarn innebär lägre inköpspriser för flera handelsföretag, vilket gynnar marginalerna men den ger också utrymme att sänka försäljningspriserna. Amazons planerade etablering i Sverige väntas innebära ökad konkurrens och pressade priser inom sällanköpshandeln.

Tjänsteföretagen planerar överlag att höja försäljningspriserna på ett års sikt, framför allt för att hantera de ökade kostnaderna. Men deras möjligheter att på sikt höja priserna är i många fall beroende av konjunkturutvecklingen.

Försäljningspriserna inom industrin väntas generellt stiga det kommande året, men avgörande för hur det blir med detta är utvecklingen av valutakurser, världsmarknadspriser och konjunkturläget. En företagsledare lyfter fram att hänsyn även måste tas till kundernas situation i prissättningen: ”man måste vara lyhörd för att marknaden är exceptionell”. Några industriföretag, som ser svårigheter att höja försäljningspriserna på sina marknader, kommer därför att försöka hålla priserna oförändrade.

Om Riksbankens företagsundersökning

Riksbankens undersökning avser att spegla pris- och konjunkturutvecklingen inom industrin, byggsektorn, handeln och delar av tjänstesektorn. Eftersom ett fåtal aktörer står för en mycket stor del av det svenska näringslivet kan relativt få intervjuer ge information om stora delar av näringslivet. Många av de intervjuade företagen förmedlar dessutom information om andra delar av näringslivet genom sina kontaktytor mot bland annat små och medelstora företag.

Undersökningen görs vanligtvis genom att Riksbankens personal besöker företagen. Intervjuerna genomförs i regel med personer i företagets ledningsgrupper. Samtalen ger företagen möjlighet att utveckla svaren och intervjuaren kan ställa fördjupande följdfrågor. Särskilda frågor ställs från tid till annan om aktuella frågeställningar inom penningpolitiken.

I undersökningen intervjuas normalt cirka 30 företag i februari, och cirka 45 företag i maj och november. Sedan undersökningens start 2007 har över 300 företag deltagit i undersökningen.

Diagrammen i rapporten visar företagens svar viktade med respektive företags antal anställda i Sverige. Indextalen i diagrammen fångar upp- och nergångar i svarsmonstren väl. Dessa svar kombineras sedan med företagets reflektioner under intervjuerna. Företagsundersökningen i september 2020 redovisar resultaten av intervjuer via telefon/webbaserade tjänster med 57 företag som genomfördes mellan den 22 och 29 september. Även kvalitativ information från intervjuer med representanter för olika branschorganisationer under den aktuella perioden har använts vid sammanställning av rapporten.

En närmare beskrivning av undersökningen finns på Riksbankens webbsida: Hokkanen, Melin och Nilson (2012), "Riksbankens företagsundersökning – en snabb konjunkturindikator", Penning- och valutapolitik 2012:3.

http://www.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2012/rap_pov_artikel_3_121017_sve.pdf

SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel 08 - 787 00 00

Fax 08 - 21 05 31

registratorn@riksbank.se

www.riksbank.se